УДК 378.016:338.48]-047.22
DOI https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2026-114-12

SOFT SKILLS ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ

Попова Катерина Ігорівна,
здобувачка третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти спеціальності А1 «Освітні науки»,
асистентка кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Херсонський державний університет
kpopova@ksu.ks.ua
orcid.org/0009-0005-6450-646X

Актуальність дослідження зумовлена зростанням вимог сучасного ринку праці до професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму в умовах глобалізаційних процесів, цифровізації та трансформації туристичної індустрії. Особливого значення набувають soft skills як важливий складник професійної компетентності, що забезпечує здатність майбутніх фахівців ефективно взаємодіяти у професійному середовищі, працювати в команді, адаптуватися до професійних змін та ефективно здійснювати міжкультурну комунікацію. **Метою статті** є дослідження ролі soft skills у структурі професійної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму та обґрунтування значення їх розвитку у процесі професійної підготовки. **Методи дослідження**: аналіз та узагальнення наукових джерел, аналіз освітніх програм, порівняння міжнародного досвіду професійної підготовки, а також аналіз сучасних вимог ринку праці у сфері туризму. **Результати**. У процесі дослідження обґрунтовано значення комунікативних, організаторських, міжкультурних та особистісних навичок у професійній підготовці фахівців туристичної сфери. Проаналізовано вимоги сучасного ринку праці та вакансії туристичних компаній «Join UP!», «Anex Tour» і «Поїхали з нами», що дало змогу визначити найбільш затребувані soft skills у сучасній туристичній індустрії. Установлено, що професійна конкурентоспроможність фахівця значною мірою залежить від рівня розвитку комунікативних здібностей, адаптивності, емоційної стійкості, відповідальності та здатності працювати в команді. Окрему увагу приділено міжнародному досвіду професійної підготовки у EHL Hospitality Business School та особливостям дуальної освіти у Німеччині. **Висновки**. Сучасна система професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму потребує поєднання hard skills із системним розвитком soft skills, використанням практикоорієнтованого навчання, виробничої практики та інтерактивних методів у закладах вищої освіти України.

Ключові слова: *туристична освіта, професійна підготовка, soft skills, міжкультурна взаємодія, комунікативні навички, практична підготовка, цифровізація освіти, інтерактивні методи, конкурентоспроможність, професійна адаптація.*

SOFT SKILLS AS A COMPONENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE TOURISM SPECIALISTS

Popova Kateryna Ihorivna,
Postgraduate Student (PhD in Education),
Assistant at the Department of Hotel, Restaurant and Tourism Business
Kherson State University
kpopova@ksu.ks.ua
orcid.org/0009-0005-6450-646X

The relevance of the study is determined by the growing demands of the modern labor market for the professional training of future tourism specialists under the conditions of globalization processes, digitalization, and transformation of the tourism industry. Particular importance is attached to soft skills as an essential component of professional competence that ensures the ability of future specialists to interact effectively in the professional environment, work in a team, adapt to professional changes, and effectively carry out intercultural communication. **Purpose.** The purpose of the article is to investigate the role of soft skills in the structure of professional competence of future tourism specialists and to substantiate their significance in the process of professional training. **Research methods.** The study employed the analysis and generalization of scientific sources, analysis of educational programs, comparison of international experience in professional training, as well as analysis of current labor market requirements in the tourism sector. **Results.** The study substantiates the significance of communicative, organizational, intercultural,

and personal skills in the professional training of tourism specialists. The requirements of the modern labor market and vacancies of tourism companies such as «Join UP!», «Anex Tour», and «Poikhaly z namy» were analyzed, which made it possible to identify the most demanded soft skills in the modern tourism industry. It was established that the professional competitiveness of a specialist largely depends on the level of development of communicative abilities, adaptability, emotional stability, responsibility, and teamwork skills. Particular attention was paid to the international experience of professional training at EHL Hospitality Business School and the peculiarities of dual education in Germany. **Conclusions.** The modern system of professional training of future tourism specialists requires the combination of hard skills with the systematic development of soft skills, as well as the implementation of practice-oriented learning, internship-based training, and interactive teaching methods in higher education institutions of Ukraine.

Keywords: *tourism education, professional training, soft skills, intercultural interaction, communicative skills, practical training, digitalization of education, interactive teaching methods, competitiveness, professional adaptation.*

Вступ. Туристична сфера є однією з галузей, що найбільш гостро реагує на глобальні соціальні, економічні та технологічні зміни. Розвиток туризму відбувається в умовах глобалізаційних трансформацій, активної цифровізації суспільства, міжнародної інтеграції та постійного зростання конкуренції на світовому ринку туристичних послуг. Водночас система професійної освіти не завжди встигає адаптуватися до стрімких змін сучасного суспільства та трансформацій міжнародного ринку праці. Сучасний роботодавець потребує не лише працівника з достатнім рівнем фахових знань, а й конкурентоспроможного спеціаліста, здатного до ефективної комунікації, міжкультурної взаємодії, швидкої адаптації до змін та використання цифрових технологій у професійній діяльності (Арсененко та ін., 2025: 453).

Традиційні підходи до професійної підготовки переважно орієнтуються на формування hard skills – професійних знань, технічних умінь та спеціалізованих навичок, необхідних для виконання професійних обов'язків. Проте сучасний ринок праці дедалі більше потребує фахівців, які поряд із професійними знаннями володіють розвиненими soft skills: комунікативними здібностями, емоційним інтелектом, критичним мисленням, адаптивністю, здатністю працювати в команді та ефективно взаємодіяти у багатокультурному середовищі (Казачінер, 2019: 154). Недостатній рівень розвитку таких компетентностей у майбутніх фахівців нерідко ускладнює процес професійної адаптації, конкурентоспроможності та подальшого працевлаштування. Це зумовлює необхідність модернізації змісту професійної освіти, удосконалення підходів до формування професійної компетентності та інтеграції soft skills у систему професійної підготовки. Вагомим аргументом є те, що специфіка туристичної діяльності пов'язана з постійною взаємодією з людьми, роботою у багатокультурному середовищі та необхідністю оперативно реагувати на професійні виклики. У зв'язку із цим поряд із фаховими знаннями великого значення набувають комунікативні навички, емоційний інтелект, критичне мислення, адаптивність і здатність працювати в команді.

Таким чином, особливого значення в сучасних умовах набуває розвиток soft skills як важливого складника професійної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму. У зв'язку із цим суттєво змінюються вимоги до підготовки майбутніх фахівців сфери туризму.

Теоретичне обґрунтування проблеми**.** Проблема професійної підготовки та формування професійної компетентності майбутніх фахівців посідає важливе місце у сучасних педагогічних дослідженнях. У наукових працях значна увага приділяється компетентнісному підходу у розвитку soft skills, модернізації професійної освіти та підготовці конкурентоспроможних фахівців в умовах сучасних суспільних трансформацій. У сучасних дослідженнях дедалі більше уваги приділяється розвитку soft skills як важливого складника професійної компетентності майбутніх фахівців. Окремі аспекти розвитку soft skills у системі вищої освіти та професійній підготовці фахівців туристичної сфери висвітлено у працях І. Арсененко, О. Арабаджи, І. Донця, Л. Донченко, К. Коваль. Науковці акцентують увагу на необхідності поєднання фахової підготовки з розвитком комунікативних, організаторських та адаптаційних навичок відповідно до сучасних вимог ринку праці.

Водночас, незважаючи на значну кількість наукових досліджень, проблема розвитку soft skills як складової частини професійної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму в умовах сучасних трансформацій туристичної індустрії, цифровізації та змін ринку праці потребує подальшого наукового осмислення.

Метою статті є дослідження ролі soft skills як складової частини професійної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму та обґрунтування значення їх розвитку у процесі професійної підготовки в умовах сучасних трансформацій туристичної індустрії.

Методологія та методи. У процесі дослідження використано методи аналізу та узагальнення наукових джерел, аналізу освітніх програм, порівняння міжнародного досвіду

професійної підготовки, а також аналізу сучасних вимог ринку праці у сфері туризму.

Результати та дискусії. У педагогічній науці професійну підготовку майбутніх фахівців розглядають як складний і багатокомпонентний процес, спрямований на формування професійної компетентності, необхідної для ефективної діяльності у сучасних умовах. Сучасна підготовка фахівця вже не обмежується засвоєнням теоретичних знань і практичних умінь, а передбачає розвиток здатності адаптуватися до змін, приймати рішення, ефективно взаємодіяти та вдосконалювати професійні якості, що становить основний складник фахових компетентностей. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», компетентність визначається як динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення та особистісних якостей, що забезпечують здатність особи успішно здійснювати професійну діяльність (Про вищу освіту, 2014).

Для туристичної сфери проблема формування професійної компетентності є особливо актуальною, оскільки професійна діяльність пов'язана з комунікацією, міжкультурною взаємодією, організацією обслуговування та швидким реагуванням на професійні виклики. Окрім фахових знань, працівник туристичної сфери повинен володіти організаторськими, лідерськими та комунікативними навичками, уміти працювати в команді й ефективно взаємодіяти з клієнтами.

Водночас професійна підготовка у сфері туризму неможлива без сформованих hard skills, які забезпечують володіння спеціалізованими технологіями, навичками організації туристичних послуг, роботи з документацією та цифровими системами. Hard skills формуються у процесі навчання та є необхідними для якісного виконання професійних обов'язків (Арсененко, 2025: 453). Також для туристичної сфери важливими є здатність працювати в багатокультурному середовищі, підтримувати професійну комунікацію, адаптуватися до змін та формувати позитивний сервісний досвід.

У сучасному освітньому середовищі soft skills дедалі частіше розглядаються як важливий складник професійної компетентності. Їх розвиток сприяє професійній адаптації, конкурентоспроможності та ефективній взаємодії у професійному середовищі.

Значення soft skills зумовлене специфікою туристичної індустрії, яка характеризується високим рівнем професійної взаємодії, динамічністю та непередбачуваністю. Зміни запитів клієнтів, професійні навантаження й необхідність швидкого реагування на організаційні труднощі потребують від фахівця гнучкості мислення, стресостійкості, відповідальності та здатності працювати в команді.

Аналіз освітніх програм спеціальності «Туризм» у закладах вищої освіти України свідчить про поступове посилення уваги до soft skills у процесі підготовки майбутніх фахівців. Значна роль відводиться практичній підготовці, професійному спілкуванню, розвитку комунікативних здібностей та здатності адаптуватися до сучасних вимог туристичної індустрії. Зокрема, аналіз освітньо-професійної програми спеціальності «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в Херсонському державному та Ужгородському національному університетах демонструє орієнтацію на навчання, наближене до реальних умов професійної діяльності, та підготовку студентів до роботи у сфері туристичного обслуговування (Освітньо-професійна програма «Туризм», 2025). Однак підкреслюємо, що у програмах відсутні конкретні критерії оцінювання сформованості soft skills. Аналіз теоретичних джерел та практичний досвід викладання у закладі вищої освіти дали змогу визначити, як приклад, перелік критеріїв оцінювання soft skills, структурований за основними групами навичок, які висвітлено у джерелах:

1. Комунікативні навички та міжкультурна взаємодія. Ураховуючи, що робота в туризмі – це постійний контакт із представниками різних культур, критеріями можуть бути: ефективність вирішення конфліктів (здатність студента під час рольової гри (наприклад, за зміни маршруту чи втрати бронювання) заспокоїти клієнта та знайти компроміс); культурна сенситивність: уміння враховувати культурні особливості іноземних партнерів та клієнтів під час надання послуг; якість аргументації: здатність чітко та переконливо працювати із запереченнями клієнтів, що є прямою вимогою роботодавців.

2. Адаптивність та стресостійкість (робиться акцент на динамічності та непередбачуваності галузі). Критерії оцінювання: швидкість прийняття рішень (час, за який студент знаходить вихід із модельної кризової ситуації (наприклад, затримка рейсу)); емоційна стабільність (здатність зберігати професійний підхід та «позитивний сервісний досвід» в умовах високого професійного навантаження); гнучкість мислення (уміння швидко переформатувати план дій у відповідь на зміну зовнішніх обставин).

3. Командна робота та лідерство. Оскільки проєктна діяльність та командні проєкти визначено як ефективні методи навчання, критеріями є: рівень конструктивної взаємодії (внесок кожного учасника в успіх групового проєкту та здатність до взаємодопомоги); прояв ініціативності (готовність брати на себе відповідальність за результати команди, що корелює з вимогами ринку праці).

4. Організаційні навички та орієнтація на результат. Роботодавці виділяють ці якості як пріоритетні. Критерії: дотримання дедлайнів (оцінка здатності студента організувати свій час

під час виконання індивідуальних або групових завдань); результативність (співвідношення витрачених ресурсів до якості створеного «туристичного продукту» в межах навчального кейсу).

5. Цифрова грамотність (у контексті soft skills). Через активну цифровізацію та використання дистанційних форм навчання важливим критерієм є технологічна адаптивність (здатність швидко опановувати нові цифрові інструменти для комунікації та управління сервісними процесами).

На нашу думку, такий варіант не є статичним. У подальшій роботі ми будемо намагатися вдосконалити комплекс критеріїв та визначити рівні їх сформованості для здобувачів кожного курсу бакалаврату. Це надасть можливість вибрати і обґрунтувати педагогічно доцільні форми, методи і засоби формування soft skills, які впливають на підвищення рівнів їх сформованості.

Водночас м'які навички переважно інтегруються у професійно орієнтовані дисципліни та практичну підготовку й не завжди розглядаються як окремий системний напрям освітнього процесу. Це зумовлює необхідність активнішого використання інтерактивних методів і практичних форм навчання (Сокол, Щука, 2025: 8). Ефективними засобами формування soft skills є тренінги, ділові ігри, кейс-методи, групові дискусії, вебквести та моделювання професійних ситуацій. Їх використання сприяє удосконаленню комунікативних здібностей, лідерських якостей, навичок командної роботи та здатності приймати рішення у професійних ситуаціях.

Під час рольових ігор і моделювання професійних ситуацій студенти можуть відпрацьовувати навички взаємодії з клієнтами, вирішення конфліктів та організації туристичного обслуговування. Моделювання ситуацій затримки рейсу, зміни туристичного маршруту чи втрати бронювання дає змогу максимально наблизити освітній процес до реальних умов роботи у сфері туризму та сприяє розвитку стресостійкості, адаптивності й професійної мобільності.

Важливу роль у сучасних умовах відіграють дистанційні та цифрові технології навчання. В умовах пандемії, воєнних дій та інших кризових ситуацій у закладах вищої освіти активно впроваджується дистанційна або змішана форма навчання, що сприяє розвитку цифрової грамотності студентів та безперервності освітнього процесу.

Звертаємо увагу на те, що дистанційне навчання потребує удосконалення підходів до організації практичної підготовки та професійної взаємодії, оскільки саме моделювання професійних ситуацій і безпосередня комунікація мають велике значення для формування комунікативних та особистісних навичок студентів.

Ефективним засобом удосконалення м'яких навичок є також проєктна діяльність, яка сприяє формуванню відповідальності, ініціативності, організаторських здібностей і навичок командної роботи. Опитування здобувачів ІІІ курсу свідчить про позитивне ставлення до такої форми організації діяльності на заняттях. 78% респондентів позитивно ставляться до роботи в групі, до пошукової, пізнавальної діяльності. Із них більше половини виказують позитивну вмотивованість щодо майбутньої професійної діяльності.

Важливу роль у формуванні soft skills відіграє виробнича практика, під час якої студенти адаптуються до майбутньої професійної діяльності, працюють із клієнтами та набувають практичного досвіду у сфері туристичного обслуговування. Ураховуючи те, що багато студентів одночасно працюють і навчаються, практична орієнтація на вдосконалення досвіду відбувається системно і планомірно. Під час практики обмін досвідом поєднується з високою кваліфікацією викладачів, що вливає на результативність.

Попри посилення уваги до soft skills, сучасна система вищої освіти все ще характеризується переважанням теоретичних підходів над практичними формами навчання. У багатьох випадках освітній процес залишається зосередженим переважно на засвоєнні теоретичного матеріалу, тоді як розвиток комунікативних, організаторських та особистісних якостей потребує більшої уваги до формування досвіду професійної реалізації майбутніх фахівців. Таким чином, проблемою залишається й недостатній рівень інтеграції реального професійного середовища в освітній процес, що ускладнює подальшу професійну адаптацію студентів.

У сучасних умовах саме рівень розвитку soft skills значною мірою впливає на професійну адаптацію, конкурентоспроможність та подальше кар'єрне зростання фахівця у сфері туризму (Коваль, 2015: 163).

Цікавим для нашого дослідження виявився аналіз сучасного ринку праці у сфері туризму, що свідчить про суттєві зміни у вимогах до підготовки майбутніх фахівців. Якщо раніше основна увага роботодавців переважно зосереджувалася на рівні фахових знань і практичної підготовки кандидатів, то сьогодні дедалі більшого значення набувають особистісні якості, здатність працювати в умовах постійної взаємодії, швидко адаптуватися до змін та ефективно реагувати на професійні виклики. Наприклад, під час аналізу вакансій туристичних компаній «Join UP!», «Anex Tour» та «Поїхали з нами» було встановлено, що роботодавці значну увагу приділяють не лише рівню професійної підготовки кандидатів, а й комунікабельності, організованості, стресостійкості, ініціативності, орієнтації на результат та готовності до

професійного розвитку (Work.ua, 2026). Окрему увагу роботодавці акцентують на вмінні працювати із запитами та запереченнями клієнтів, підтримувати позитивний імідж туристичної компанії, швидко приймати рішення та ефективно діяти в умовах високої професійної динамічності. Це свідчить про те, що успішна професійна реалізація у сфері туризму потребує не лише фахових знань, а й високого рівня відповідальності, адаптивності, професійної мобільності та готовності до постійного самовдосконалення. Саме поєднання hard skills і soft skills створює основу професійного розвитку фахівця (Казачінер, 2019: 154).

Зростання вимог до підготовки фахівців туристичної сфери пов'язане також із посиленням міжнародної взаємодії у туристичній індустрії. У процесі професійної діяльності працівники туристичної сфери постійно контактують із представниками різних культурних середовищ, іноземними партнерами та клієнтами з різних країн. У таких умовах великого значення набувають навички міжкультурної комунікації, здатність ураховувати культурні особливості та підтримувати ефективну професійну взаємодію. Це особливо актуально для туроператорів, менеджерів туристичних компаній та екскурсоводів, професійна діяльність яких безпосередньо пов'язана з роботою у багатокультурному середовищі. У сучасних міжнародних дослідженнях soft skills та міжкультурна взаємодія розглядаються як важливі складники професійної підготовки фахівців XXI ст. (UNESCO, 2021).

У зв'язку із цим особливого значення набуває аналіз міжнародних підходів до підготовки фахівців туристичної сфери, оскільки сучасні освітні моделі дедалі більше орієнтуються на поєднання фахової підготовки з розвитком soft skills і практичного досвіду.

У багатьох країнах професійна підготовка майбутніх фахівців спрямована не лише на засвоєння теоретичного матеріалу, а й на формування навичок професійної взаємодії, здатності працювати в міжнародному середовищі та адаптуватися до реальних умов професійної діяльності. Зокрема, у EHL Hospitality Business School – одному з провідних закладів у сфері готельно-ресторанної та туристичної освіти – в основу фахової підготовки покладено логічне поєднання теоретичної підготовки з практичним досвідом. Окрім того, постійні зміни туристичної індустрії під впливом цифровізації та глобалізаційних процесів зумовлюють необхідність оновлення змісту професійної підготовки та вдосконалення підходів до практичної підготовки конкурентоспроможних фахівців. Освітній процес включає стажування, моделювання професійних ситуацій, командні проєкти та практичну взаємодію з представниками туристичної індустрії. Студенти працюють із кейсами, пов'язаними з організацією туристичного обслуговування, вирішенням конфліктних ситуацій, управлінням сервісними процесами та професійною комунікацією, що сприяє розвитку лідерських якостей, адаптивності та навичок роботи в команді.

Подібний підхід простежується і в інших країнах Європи, де професійна підготовка орієнтується на адаптацію студентів до реальних умов професійної діяльності. Наприклад, у закладах вищої освіти Німеччини значного поширення набула дуальна форма професійної підготовки, яка передбачає поєднання навчання з практичною діяльністю у сфері туристичного обслуговування. Такий підхід дає студентам змогу ще під час навчання адаптуватися до реальних умов роботи, брати участь у професійній взаємодії та набувати практичного досвіду.

Міжнародний досвід професійної підготовки свідчить про те, що ефективне формування професійної компетентності потребує поєднання теоретичної підготовки, практичного досвіду та системного розвитку soft skills.

Висновки. У статті обґрунтовано критичну необхідність модернізації підготовки фахівців у галузі туризму через інтеграцію м'яких навичок (soft skills) у традиційну систему освіти. Автор акцентує на тому, що в умовах глобалізації та цифровізації самих лише професійних знань, або hard skills, уже недостатньо для успішного працевлаштування та ефективної міжкультурної взаємодії. Основна ідея полягає у переході до компетентнісного підходу, де пріоритет надається емоційному інтелекту, стресостійкості та здатності працювати в команді через використання інтерактивних методів навчання, таких як кейс-стаді та ділові ігри У зв'язку із цим актуальним є удосконалення професійної підготовки шляхом активнішого використання практикоорієнтованого навчання, інтерактивних методів, виробничої практики та міжнародного досвіду у закладах вищої освіти України.

Перспективу подальших наукових розвідок убачаємо у дослідженні сучасних методик формування soft skills у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців сфери туризму.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арсененко І. А., Арабаджи О., Донець І., Донченко Л. М. Soft skills як ключовий компонент формування професійної компетентності фахівців сфери туризму та рекреації в умовах трансформації освітнього середовища. *Наукові перспективи*. 2025. № 8(62). С. 451–461.

2. Казачінер О. Hard skills та soft skills інклюзивно компетентного вчителя іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Т. 1. С. 153–156. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_1/35.pdf (дата звернення: 10.05.2026).

3. Коваль К. Розвиток soft skills у студентів – один із чинників для їх працевлаштування. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2015. № 2. С. 162–167. URL: https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/827/826 (дата звернення: 10.05.2026).

4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 10.05.2026).

5. Сокол Т. Г., Щука Г. П. Метод проєктів як інструмент формування soft skills у майбутніх фахівців туризму. *Soft skills у вищій освіті: експертиза ЄС* : науково-методичні тези Міжнародної програми підвищення кваліфікації для викладачів. Острог : НаУОА, 2025. Т. ІІІ. С. 7–9.

6. Освітньо-професійна програма «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. *Ужгородський національний університет*. 2025. URL: https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/94236 (дата звернення: 10.05.2026).

7. Освітньо-професійна програма «Туризм» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. *Херсонській державний університет*. 2025. URL: https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/J3_OPP_Tourism_B_2025.pdf?id=57f6c8ad-86c1-4b8f-a621-6570db43ca3b

8. UNESCO. Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. Paris : UNESCO Publishing, 2021. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379707 (дата звернення: 10.05.2026).

9. Work.ua. Вакансії у сфері туризму та готельно-ресторанного бізнесу. URL: https://www.work.ua (дата звернення: 10.05.2026).

REFERENCES:

1. Arsenenko, I. A., Arabadzhy, O., Donets, I., Donchenko, L. M. (2025). Soft skills yak kliuchovyi komponent formuvannia profesiinoi kompetentnosti fakhivtsiv sfery turyzmu ta rekreatsii v umovakh transformatsii osvitnoho seredovyshcha [Soft skills as a key component of the formation of professional competence of tourism and recreation specialists in the context of the transformation of the educational environment]. *Naukovi perspektyvy*, 8(62), 451–461 [in Ukrainian].

2. Kazachiner, O. (2019). Hard skills ta soft skills inkliuzyvno kompetentnoho vchytelia inozemnoi movy [Hard skills and soft skills of an inclusively competent foreign language teacher]. *Innovatsiina pedahohika*, 1, 153–156. Retrieved from http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_1/35.pdf [in Ukrainian].

3. Koval, K. (2015). Rozvytok soft skills u studentiv – odyn iz chynnykiv dlia yikh pratsevlashtuvannia [Development of students' soft skills as one of the factors of their employment]. *Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu*, 2, 162–167. Retrieved from https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/827/826 [in Ukrainian].

4. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII [On Higher Education: Law of Ukraine dated July 1, 2014 № 1556-VII]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text [in Ukrainian].

5. Sokol, T. H., Shchuka, H. P. (2025). Metod proiektiv yak instrument formuvannia soft skills u maibutnikh fakhivtsiv turyzmu [The project method as a tool for forming soft skills of future tourism specialists]. Soft Skills u vyshchii osviti: ekspertyza YeS: naukovo-metodychni tezy Mizhnarodnoi prohramy pidvyshchennia kvalifikatsii dlia vykladachiv. Ostroh: Vyd-vo NaUOA, III, 7–9 [in Ukrainian].

6. Osvitno-profesiina prohrama «Turyzm» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [Educational and professional program «Tourism» for the first (bachelor's) level of higher education]. Uzhhorodskyi natsionalnyi universytet. 2025. Retrieved from https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/94236 [in Ukrainian].

7. Osvitno-profesiina prohrama «Turyzm» pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [Educational and professional program «Tourism» for the first (bachelor's) level of higher education]. Kherson State University. https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/J3_OPP_Tourism_B_2025.pdf?id=57f6c8ad-86c1-4b8f-a621-6570db43ca3b

8. UNESCO. (2021). Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education. Paris: UNESCO Publishing. Retrieved from https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379707

9. Work.ua. Vakansii u sferi turyzmu ta hotelno-restorannoho biznesu [Vacancies in tourism and hospitality industry]. Retrieved from https://www.work.ua [in Ukrainian].

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 10.05.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.05.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026